

Initiatief en ondernemerschap
rond Integrale Kindcentra

It takes two to tango!

In Nederland maakt een kopgroep van wethouders zich hard voor de ontwikkeling van Integrale Kindcentra (IKC), waarin basisonderwijs, kinderopvang en peuterspeelzaalwerk geïntegreerd zijn. KPC Groep voerde onder deze wethouders een quick scan uit, om zicht te krijgen op de ambities van deze wethouders, hun rol, en de stand van de beleidsontwikkeling in hun gemeenten.

Tekst Ineke Sagasser, KPC Groep Foto ANP/Koen Suyk

De ontwikkeling van Integrale Kindcentra vraagt een intensieve samenwerking van scholen en kinderopvang. Een samenwerking die de nodige inventiviteit vraagt. Scholen en kinderopvangorganisaties vallen onder verschillende wetten, hebben te maken met verschillende cao's voor hun personeel, worden op verschillende manieren bekostigd, enzovoort. De hobbels en vraagstukken die met deze samenwerking gepaard gaan, zijn inmiddels welbekend. Toch laten scholen en instellingen voor kinderopvang zich niet weerhouden om deze samenwerking aan te gaan.

In de praktijk start de samenwerking vaak met het realiseren van inhoudelijke, doorgaande lijnen, zoals de doorgaande lijn van peuterspeelzaal naar basisschool, de doorgaande lijn tussen binnenschoolse en buitenschoolse activiteiten, een gezamenlijke pedagogische aanpak, gezamenlijke activiteiten voor ouders. De basisschool is daarin de centrale partner, omdat alle kinderen verplicht de basisschool bezoeken. Wanneer verschillende organisaties onder één dak gehuisvest worden, kan deze inhoudelijke samenwerking versterkt worden met organisatorische samenwerking en uitgroeien tot complete integratie van onderwijs en opvang in een Integraal Kindcentrum. Gemeenten die verantwoordelijk zijn voor de onderwijshuisvesting, kunnen hierin een belangrijke rol spelen.

Kopgroep wethouders

Er zijn - zoals bij elke innovatie - opinieleiders, kartrekkers en voorlopers. Degenen die een integrale voorziening voor kinderen vormgeven, vinden nog heel wat hobbels op hun pad. 'Gewoon doen, en lef tonen', zeggen de pioniers van Nederland. 'Ga niet over één nacht ijs, zorg dat je garanties inbouwt dat de onderneming niet in elkaar stort', manen de kenners van (tegenstrijdige) regelgeving en financiën.

En beiden hebben gelijk. Met lef komen ongebruikelijke zaken tot ontwikkeling en ze blijven duurzaam in stand met een solide financiële en juridische basis. In Nederland is een kopgroep ontstaan van wethouders die zich hard maken voor de ontwikkeling van Integrale Kindcentra. Initiatiefnemers die werken vanuit een inhoudelijk geïnspireerde ambitie en visie en niet op basis van een wettelijke taak, want die ligt er voor kindcentra niet. Onder deze wethouders is door KPC Groep een beknopte nulmeting uitgevoerd om zicht te krijgen op de ambities van deze wethouders, hun rol en de stand van de beleidsontwikkeling in hun gemeenten. In totaal zijn twintig gemeenten in het onderzoek betrokken.

De resultaten van de quick scan, die de functie heeft van nulmeting, tonen aan dat de doorgaande ontwikkeling en leerlijnen van kinderen de centrale leidraad voor de betrokken wethouders zijn. Een Integraal Kindcentrum biedt kansen voor een integrale aanpak van achterstanden, talentontwikkeling en vroegsignalering van zorgproblematiek. In 90 procent van deze gemeenten wordt lopend onderwijs- en jeugdbeleid (zoals Wet OKE, preventief jeugdbeleid, talentontwikkeling) aan de IKC-ontwikkeling gekoppeld. 73 Procent van de gemeenten benut de gemeentelijke onderwijshuisvestings-taak om fysieke bundeling van voorzieningen te realiseren.

Winstpunten

De wethouders in ons onderzoek zien voor zichzelf een belangrijke rol weggelegd als initiatiefnemer, als aanjager en als degene die partijen kan verbinden en motiveren een gezamenlijke visie te ontwikkelen. Zij geven aan, dat voor een duurzame voorziening een lange adem nodig is, waarbij de kracht uit de partners moet komen. Op dit moment ervaart 63 procent van de wethouders veel draagvlak bij de lokale partners, 35 procent ervaart dat in enige mate. Het beleid rond de vorming van Integrale Kindcentra is nog pril, maar in 75 procent van de gemeenten is het Integraal Kindcentrum onderwerp in het lokale debat en in 80 procent van de gemeenten vindt regie plaats op de samenwerkingsprocessen. De wethouders zijn van mening dat een Integraal Kindcentrum belangrijke winstpunten biedt voor verschillende stakeholders. Voor kinderen: een doorgaande lijn in ontwikkeling, een rijke leeromgeving, ruimte voor ontwikkeling van alle talenten en een leuke, veelzijdige dagbesteding met leren, spel, sport en cultuur. Voor ouders: dagarrangementen voor hun kinderen, een pedagogisch partnerschap met professionals, een in het kindcentrum ingebouwde advies- en zorgfunctie en een ongebroken werkdag en loopbaan. Voor instellingen: kwaliteitswinst door één visie, doorlopende leerlijnen en soepele doorstroming, koppeling van instellingen (gezondheidszorg, welzijn, VVE, school), efficiency door combinatie van voorzieningen en grotere tevredenheid onder personeel en klanten. En voor gemeenten: versterking van de synergie tussen onderwijs- en jeugdbeleid, een efficiëntere inzet van welzijns-, sport- en cultuurvoorzieningen, een aantrekkelijk woonklimaat doordat ouders werk en zorgtaken kunnen combineren, een efficiënter gebruik van gebouwen.

De wethouders in de kopgroep tonen lef en nemen initiatief. Maar gaan deze initiatieven nu ook leiden tot duurzame ondernemingen? De wethouders kunnen dat alleen in hechte samenwerking met partners in onderwijs en kinderopvang. De nulmeting richtte zich op wethouders, niet op hoe andere actoren in het proces staan. Zijn schoolbesturen en ondernemers in de kinderopvang bereid en in staat van Integrale Kindcentra duurzame ondernemingen te maken?

De situatie in gemeenten is echter heel divers. Sinds basisscholen in 2006 verplicht werden buitenschoolse opvang te organiseren als ouders daarom vragen, zijn er meer relaties tussen onderwijs en buitenschoolse opvang ontstaan.

Die relaties zijn heel verschillend van aard. Enerzijds zien we zakelijke contractrelaties die makkelijk weer ontbonden worden, anderzijds zien we hechte samenwerkingsrelaties tussen professionals in school en kinderopvang.

Meerwaarde

Naar verwachting zal de tendens naar de vorming van Integrale Kindcentra zich voortzetten. Scholen zoeken daarvoor partners in de kinderopvang. Zien kinderopvangondernemers meerwaarde in de samenwerking met scholen en peuterspeelzalen? Voor degenen die nog niet betrokken zijn bij een IKC, hierbij een aantal tips:

- Denk in ieder geval na over uw huidige positie in de gemeente(n). Welk marktaandeel heeft u? Hoe zijn de relaties met de scholen en de peuterspeelzalen? Is er sprake van inhoudelijke afstemming tussen bso en school over de relatie tussen binnenschoolse en buitenschoolse activiteiten? Is er tussen dagopvang, peuterspeelzalen en onderbouw van de basisschool overleg over de doorgaande ontwikkelingslijn? Is je positie in lijn met je ambities op korte en op langere termijn?
- Oriënteer u op de belangen van de verschillende partijen. Ga binnen de gemeente gesprekken aan. Wat is de toekomstvisie van de basisscholen, de peuterspeelzalen en eventuele andere aanbieders van kinderopvang? En wat is de visie van de wethouder Jeugd? Heeft deze de ambitie om onderwijs en kinderopvang dichter bij elkaar te brengen, om Integrale Kindcentra te realiseren?
- Houd in ieder geval goed voor ogen dat de kinderopvang het onderwijs veel te bieden heeft. En weet, dat veel scholen daar helaas onvoldoende van op de hoogte zijn. Steek dus niet onder stoelen of banken wat uw organisatie te bieden heeft op grond van visie en pedagogische uitgangspunten, de kennis van ontwikkelingsstimulering van kinderen, de professionaliteit van de pedagogisch medewerkers, het plezier dat kinderen beleven in de opvang / bso en de communicatie met ouders en niet te vergeten: ondernemerschap! <

Meer weten over de nulmeting? Neem dan contact op met Ineke Sagasser, senior-adviseur bij onderwijsadviesbureau KPC Groep, i.sagasser@kpcgroep.nl. Meer informatie over Integrale Kindcentra: <http://www.kpcgroep.nl/kindcentra>. Voor meer informatie over de Kopgroep: <http://www.vng.nl/eCache/DEF/1/04/906.html>.